SEPTEMBER-OKTOBER 2017
NR.135

Weliswaar.be

WELZIJNS- EN GEZONDHEIDSMAGAZINE VOOR VLAANDEREN

STUDEREN EN WERKEN IN DE ZORG

"DE LOOPBAAN MOET MENSELIJKER WORDEN"
Rondetafel over de toekomst van de zorg

© Stephan Vanfleteren

OVER HET HARDE WERK IN DE ZACHTE SECTOR

Lotte zou rechten gaan studeren, samen met haar vrienden. Tot Moemoe – haar overgrootmoeder – in het ziekenhuis belandde. Toen ze bij Moemoe op bezoek ging en zag hoe zij werd verzorgd, wist ze: dit wil ik ook. Zieke mensen ondersteunen, lichamelijk, maar ook mentaal en emotioneel. Dus koos Lotte voor verpleegkunde. “Tijdens mijn stage kreeg ik zoveel liefde en respect dat ik er 200% van overtuigd ben dat ik de juiste keuze heb gemaakt. Verpleegkunde is een supermooie job.”

“*Weliswaar* bericht over beleid en wetenschap, maar in de eerste plaats over het harde werk in de zachte sector zelf.” Zo staat al jarenlang te lezen op weliswaar.be. En het is precies dat harde werk in de sector dat in deze editie centraal staat. In dit dossier belichten we de verschillende fases van een carrière in de zorg. Van de gemotiveerde eerstejaarsstudent tot de oude rot in het vak die met hoofd, handen en hart op de werkvloer staat. Studente Lotte, stagiaire Camila en starter Emily beseffen al dat mensen in verpleegkunde en thuishulp niet alleen met hun handen en hun hoofd werken, maar evenzeer met hun hart. “Zorg is niet alleen mensen wassen en in bed leggen, maar is ook praten met hen”, weet Peter Degadt, gedelegeerd bestuurder van Zorgnet-Icuro. Dat ervaart Emily, die als poetshulp in de thuiszorg werkt, elke dag: “Ik merk dat ik mensen gelukkig maak door een babbeltje te slaan. Ze genieten van mijn aanwezigheid. Ik geloof ook dat mensen langer thuis kunnen blijven wonen dankzij onze hulp.”

Opvoeder Paul zit al veertig jaar in het vak en weet dat het in de sector zeker niet slechter gaat dan vroeger. “We evolueerden van goede fysieke zorg naar meer aandacht voor het algemene welbevinden. Er werden veel verschillende zorgvormen ontwikkeld voor een waaier aan patiënten en alles verloopt professioneler. Jonge zorgverleners leren ook autonomer werken”, vertelt hij. Zijn tip aan wie in de zorg werkt? “Blijven bijleren en blijven zoeken naar nieuwe uitdagingen. Zo blijf je fris en scherp en ontdek je nieuwe inzichten en kansen.”

Dat leren in de zorg is dankzij de acties van zorgambassadeur Lon Holtzer in ieder geval een succes: bij de instroom van de zorgopleidingen boeken we nieuwe records. Maar tegelijk blijkt uit onderzoek van het Vlaams Welzijnsverbond dat er voor elke 100 mensen die in de zorg met pensioen gaan, maar 78 klaarstaan om hen te vervangen. Het is dus tijd om nog een tandje bij te steken. Of je nu wil werken met je hoofd, je handen of je hart, of met alles tegelijk: de zorg kan alle talenten en vaardigheden gebruiken, ook technische profielen en informatici. Om het kort en krachtig met de woorden van de zorgambassadeur te zeggen: “Een zorgjob? Ga ervoor.”

> “Mensen in verpleegkunde en thuishulp werken niet alleen met hun handen en hun hoofd, maar evenzeer met hun hart.”

Liesbeth Van Braeckel,
Hoofdredacteur *Weliswaar*

PS: Geef dit nummer gerust door aan een jongere die nog geen studiekeuze maakte, of aan iemand die al wat vaker jarig was en een carrièreswitch overweegt.

“DE ZORGSECTOR IS BOOMING BUSINESS”

Vier toonaangevende stemmen over kansen en uitdagingen in de zorg.

DE JOB VAN HUN LEVEN

Met liefde en toewijding voor patiënten en cliënten zorgen: dat is de ambitie van jong geweld en ervaren talent in ons dossier #ikzorg.

BUDDY BIJ DE WIEG

De Arteveldehogeschool biedt studenten sociaal werk en vroedkunde een bijzondere stage aan.

ZORGAMBASSADEUR AAN HET WOORD

Lon Holtzer: “Verzorgden en geneesheren een jaar samen opleiden, dat zou ideaal zijn.”

“MIJN STAGE WAS ROCK-‘N-ROLL”

Comedian Steven Mahieu schakelde als twintiger over van een graduaat elektriciteit naar een studie sociaal-cultureel werk.

Omslagillustratie Pieter Van Eenoge

Een gesprek over kansen, uitdagingen, dynamiek en innovatie

JE BENT JONG EN JE WIL WAT? KIES DAN VOOR DE ZORG

Tekst Harold Polis & Liesbeth Van Braeckel | Foto's Jan Locus

De zorgsector wil meer en goede mensen aantrekken. Maar hoe doe je dat? Wat kunnen die nieuwelingen verwachten? En hoe zal de zorg zich ontwikkelen? Weliswaar ging te rade bij vier mensen die van aanpakken weten: Peter Degadt (Zorgnet-Icuro), Hendrik Delaruelle (Vlaams Welzijnsverbond), Peter De Tollenaere (VDAB) en Vlaams minister Jo Vandeurzen.

V.L.N.R. PETER DEGADT, GEDELEGEERD BESTUURDER ZORGNET-ICURO, PETER DE TOLLENAERE STRATEGISCH ACCOUNTMANAGER SOCIAL PROFIT VDAB, HENDRIK DELARUELLE, ALGEMEEN DIRECTEUR VLAAMS WELZIJNSVERBOND EN JO VANDEURZEN, VLAAMS MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN.

"Sommige clichés zijn gewoon waar. Bijvoorbeeld: dat je veel geëngageerde mensen tegenkomt in de zorgsector." Bij het begin van ons gesprek vragen we **Peter Degadt**, afscheidnemend gedelegeerd bestuurder van Zorgnet-Icuro, wat hij onthoudt van zijn mandaat. In ronkende volzinnen schetst hij een groots beeld van een sector die hij omschrijft als 'booming business'.

"We moeten jobs anders structureren. Geef mensen meer autonomie. Laat ze hun verlofdagen vrijer opnemen. Zorg dat ze levenslang kunnen leren en nieuwe vaardigheden opdoen." Als we geen job meer hebben voor het leven, dan moet de loopbaan menselijker worden. En vooral: we moeten "bevlogen mensen realisme bijbrengen".

Wie past er in de zorg?
Wat is voor jullie het belangrijkste: gevarieerd werk, werkbaar werk of levenslang leren?

Hendrik Delaruelle (algemeen directeur Vlaams Welzijnsverbond): "Mensen kiezen met hun hart voor de zorg. Ik zou zestienjarigen graag de kans geven om te proeven van het werk, nog voor ze naar de hogeschool gaan. Je mag nog zoveel specialiseren, het relationele aspect van zorg is bepalend. Ik maak me wel zorgen als ik naar de werkbaarheidsmonitor kijk. Dat is zeker een knipperlicht."

Peter De Tollenaere (strategisch accountmanager social profit VDAB): "Bij de VDAB zien we twee knelpuntberoepen: verpleegkundige en zorgkundige. Het is afwachten hoe dit evolueert. Vandaag is het bijvoorbeeld onduidelijk of de HBO5-opleiding (Hoger Beroepsonderwijs, n.v.d.r.) in de huidige vorm behouden blijft. De VDAB wil uiteraard opleidingen bieden aan profielen met een toekomst."

Jo Vandeurzen: "De acties van zorgambassadeur Lon Holtzer zijn succesvol. Bij instroom in de zorgopleidingen breken we records. Ik hoor geen verhalen meer over uitzendkantoren die zorgverleners rekruteren in het buitenland. We zoeken voortdurend uit hoe we het werk beter kunnen organiseren. Dan hebben we het ook over de herziening van het KB78 (het koninklijk besluit dat de uitoefening van de gezondheidsberoepen regelt, n.v.d.r.). Iedereen is het erover eens dat we meer naar ondersteunende profielen moeten evolueren, naar competenties die op het snijvlak tussen zorg en welzijn zitten. Dat realiseren vraagt jaren. Het is belangrijk om te begrijpen hoe de sector evolueert. Vandaag heb je een integrale ondersteuning nodig van verschillende vormen van kwetsbaarheid. Kunnen kwetsbare mensen zich handhaven in onze samenleving? Hebben ze een huis? Hebben ze werk? Door de vergrijzing worden de zorgvragen er zeker niet minder op. Kunnen we al die zorgvragen beantwoorden?"

De zorg heeft met andere woorden veel nieuwe mensen nodig, ook zij-instromers?

Vandeurzen: "Hoe aantrekkelijk de job en de organisatie zijn, is cruciaal. Wie zal die *war on talent* winnen? Organisaties met een aantrekkelijke reputatie. Organisaties waarvan werknemers tegen de buren vertellen: bij ons is het fijn om te werken. Werkbaar werk wordt hét topic de komende jaren, ook in de zorg- en welzijnssector. We moeten met onze koepels en werkgeversorganisaties overleggen hoe we dat aanpakken. Als we een regelluwte nodig hebben, dan moeten we dat bespreken. Neem de ouderenzorg. Toenemende zorgzwaarte vereist een grotere personeelsinzet. Maar we merken toch ook verschillen in hoe de verschillende woonzorgcentra arbeid organiseren. Hoe gaan we om met kritische bewoners en familieraden? Hoe blijven we goede zorg leveren?"

Daar hebben we nog groeimarge?

Vandeurzen: "Absoluut, omdat er heel goede en inspirerende voorbeelden zijn. We moeten het verleden niet herhalen. Het is onze opdracht om telkens weer de essentie van zorg waar te maken: zich inleven in het kwetsbare van de mens."

Degadt: "Een deel van onze zorg is heel repetitief. Elke dag voeren we op dezelfde manier en binnen dezelfde tijd taken uit. En die taken hebben we netjes opgedeeld. Maar de repetitieve behoeften zullen afnemen. Er zijn mensen met meerdere chronische aandoeningen. Hen moeten we vooral levenskwaliteit bieden - met zelfsturende teams en door af te stappen van het ziekenhuismodel dat patiënten in kamertjes afzondert."

JO VANDEURZEN, VLAAMS MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN: "We moeten het verleden niet herhalen. Het is onze opdracht om telkens weer de essentie van zorg waar te maken: zich inleven in het kwetsbare van de mens."

"De zorg kan alle talenten en vaardigheden gebruiken, ook technische profielen en informatici."

Hoe sexy is zorg?

De zorgsector kan nog wat kan leren van de welzijnssector?

Degadt: "Ja, hoor. Zeker wat arbeidsorganisatie betreft."

Delaruelle: "De gehandicaptensector heeft de afgelopen jaren heel wat flexibiliteit getoond. We hebben een paradigmashift georganiseerd. De persoon met een handicap krijgt de regie van zijn leven veel meer in eigen handen. De persoonsvolgende financiering is daar een belangrijke hefboom voor. Dat is geen klassiek model meer. We vragen aan de gebruiker wat hij wil."

Moet er meer ondernemingszin komen?

Vandeurzen: "Alsof alleen profit dynamisch en innovatief kan zijn. Dat klopt niet. De omslag van de sector personen met een handicap alleen al is enorm. Ik wil het vele andere sectoren zien doen, hoor. We zullen wel het talent dat er is massaal naar de sector moeten halen. En dat op het moment dat de economie weer aantrekt en technische beroepen opnieuw aantrekkelijker worden. Maar we weten dat mensen – zodra ze in de sector werken – er graag werken. En we zien dat zij-instromers uit harde economische sectoren vaak kiezen voor een job in de zorg."

Delaruelle: "Sommigen staan er versteld van hoeveel technische kennis je nodig hebt voor een job in de zorg en hoe uitdagend die kan zijn."

Doen we voldoende om zij-instromers aan te trekken?

Delaruelle: "Ik houd mijn hart vast als ik zie dat binnenkort de uitstroom groter zal zijn dan de instroom. We moeten ons zeker richten op jongeren, maar er zit een groot menselijk kapitaal bij de zij-instromers. Ik denk daarbij ook aan vluchtelingen en andere kwetsbare groepen: zij moeten ook de weg naar onze sector vinden. Ik schaam me om het te zeggen: we zijn een heel witte sector, niet alleen in de kledij. We moeten echt nog werken aan diversiteit. We proberen dat, maar evident is het niet. Er zijn ook meer mannen op de werkvloer nodig. En we hebben mature zij-instromers nodig."

De Tollenaere: "Europa wil dat er meer kansen gecreëerd worden voor wie ongekwalificeerd is en de sector in wil. VDAB probeert daaraan tegemoet te komen. Er zijn nu meer richtingen waarin je een diploma kan halen, maar de hoofdmoot blijft verpleegkunde en zorgkunde. Opvoeder was in onze perceptie niet echt een knelpuntberoep, maar op basis van het onderzoek van het Vlaams Welzijnsverbond moeten we onze mening misschien bijstellen. Van de 100 mensen die binnenkort met pensioen gaan in de zorg, staan er 78 klaar om hen te vervangen. In Duitsland zijn er dat zelfs maar 55. Daar word ik toch even stil van. Je mag dus zeker zijn van voldoende kansen op de arbeidsmarkt, als je een diploma in deze richting haalt."

PETER DEGADT, GEDELEGEERD BESTUURDER ZORGNET-ICURO: "We zoeken zowel mensen die met hun handen als mensen die met hun hoofd willen werken. Elk diploma heeft waarde, dus kies wat je interesseert."

Is zorg toekomstgericht?

Vergrijzing, technologische vooruitgang, interculturalisering: hoe pakt de zorg al die uitdagingen tegelijk aan?

Vandeurzen: "Ik ben niet pessimistisch. Jongeren verwachten iets anders van een carrière dan toen wij jong waren. Ze willen werken met mensen, voor mensen. Ze willen levenslang nieuwe competenties ontwikkelen. Dat moeten we mogelijk maken. En we moeten absoluut zwaarder inzetten op zij-instromers. Ik herinner me hoe jonge studenten me vertelden dat ze tijdens hun stage voor het eerst aan een bed van een patiënt stonden. Niemand wist wat te zeggen, behalve die ene student van 35. Ook in de jeugdhulp is die levenservaring belangrijk. Ons personeel zou een afspiegeling van de maatschappij moeten zijn, op vlak van leeftijd, afkomst en geslacht. We zijn op de goede weg, maar de superdiversiteit van onze samenleving, die is er nog zeker niet."

Degadt: "We kunnen alle talenten en vaardigheden gebruiken, ook technische profielen en informatici. We zoeken zowel mensen die met hun handen willen werken, als mensen die met hun hoofd willen werken. Voor iedereen is er een aangepaste opleiding. Jonge mensen moeten niet twijfelen over zorgkunde of verpleegkunde: elk diploma heeft zijn waarde. Kies wat je interesseert."

HENDRIK DELARUELLE, ALGEMEEN DIRECTEUR VLAAMS WELZIJNSVERBOND: "We zijn een heel witte sector, niet alleen in de kledij. We moeten werken aan diversiteit. Er zijn ook meer mannen op de werkvloer nodig. En we hebben mature zij-instromers nodig."

Wat denken jullie over het vierde jaar dat aan de opleiding verpleegkunde is toegevoegd?

Degadt: "Verpleegkunde is enorm complex. Het extra jaar is goed om je alle nodige competenties eigen te maken. Stages zullen meer divers worden. Zo kunnen jongeren ontdekken welke sector hen ligt. Nu gaan we ervan uit dat je verpleegkundige bent als je stage gelopen hebt bij een intensieve dienst. Straks gaat het veel breder. Je zal ook meer lerend werken en werkend leren."

Vandeurzen: "De realiteit is nu ook al dat veel bachelors verpleegkunde een vierde jaar volgen of een bijzondere beroepstitel behalen."

Delaruelle: "In opleidingen heb je een spanningsveld tussen generalisten en specialisten. Ik denk dat we in de toekomst meer generalisten nodig zullen hebben. Mensen die breed inzetbaar zijn en verschillende opdrachten in verschillende sectoren kunnen opnemen. Voor zover we in de toekomst nog

PETER DE TOLLENAERE, STRATEGISCH ACCOUNTMANAGER SOCIAL PROFIT VDAB: "Van de 100 mensen die binnenkort met pensioen gaan in de zorg, staan er 78 klaar om hen te vervangen. Je mag dus zeker zijn van voldoende kansen op de arbeidsmarkt, als je een diploma in deze richting haalt."

op deze manier over verschillende 'sectoren' zullen spreken. Opleidingen zouden best starten met een breed eerste jaar, waarin ook stage een plek zou moeten krijgen. Je moet vroeg kunnen ervaren wat je ligt."

Degadt: "Onderwijs is vaak zo theoretisch, terwijl je al doende zoveel kan leren. Ik denk dat we ook meer moeten inzetten op kortlopende opleidingen."

Delaruelle: "Een diploma is ook geen einde. Je moet jezelf continu bijscholen."

Degadt: "Beeld je in dat je twintig jaar geleden in de psychiatrie begonnen bent, aan het bed van de patiënt. Vandaag zit je in een mobiel team dat vanuit de thuissituatie werkt en rekening moet houden met het hele netwerk en de omgeving van de patient. Die jobs zijn erg geëvolueerd de afgelopen jaren."

Alle samenlevingsproblemen voor de rekening van zorg?

Krijgen jonge mensen wel voldoende tijd om te groeien of moeten ze meteen 110% presteren?

Vandeurzen: "Dat kan je niet verwachten. Nieuwelingen moeten optrekken met meer ervaren collega's. Soms is het een catch 22: je kan niet de juiste mensen aantrekken omdat je als werkgever de job niet aantrekkelijk kan maken, maar je kan ze niet aantrekkelijk maken omdat je de juiste mensen nog niet hebt. We moeten vermijden dat nieuwelingen ploeteren. Daarom heb je een goed personeelsbeleid nodig. En de overheid, van haar kant, zal moeten blijven investeren in zorg en welzijn."

Delaruelle: "Jonge mensen moet je goed begeleiden in hun eerste job. Ook voor zij-instromers geldt dat ze deels op de werkvloer zullen opgeleid worden. Het zou goed zijn als oudere werknemers als peter hun ervaring konden doorgeven. "

Lost professionele zorg alle vragen op? Moeten we niet als samenleving naar zorgkwaliteit streven?

Vandeurzen: "We kunnen de zorgvragen van morgen niet beantwoorden als de samenleving niet gevoelig is voor de noden van kwetsbare mensen. We kunnen ook niet alles professionaliseren. Als we niet met z'n allen openstaan voor de noden van anderen, dan is er geen samenleving die aan kwetsbare mensen plaats geeft."

Delaruelle: "Het idee dat we iemand met een zorgvraag meteen 100% in een professionele setting moeten opvangen is achterhaald. Er is natuurlijk een maar. Heel wat zorgvragen ontstaan omdat onze samenleving is geïndividualiseerd en er zoveel mensen eenzaam leven. Zoals er een paradigmashift is in de zorgsector, zo zouden we ook een maatschappelijke paradigmashift kunnen gebruiken."

Degadt: "Ik vind dat we gerust kunnen verwachten dat iedereen een stukje zorg op zich neemt. Professionele zorg gaat vaak ook over een goede babbel. Hoeveel mensen gaan er niet naar de huisarts om eens hun verhaal te vertellen en gehoord te worden? Prima, maar kunnen we niet meer spontaan bij elkaar terecht voor een luisterend oor?"

Vlaanderen biedt wel goede zorg aan.

Vandeurzen: "Dat blijkt ook als we vergaderen met internationale collega's. Er gaan veel middelen naar de sector, maar in ruil hebben we een toegankelijke en betaalbare gezondheidszorg."

Delaruelle: "Vermaatschappelijking van de zorg betekent bijvoorbeeld voor ons niet dat de overheid zich moet of kan terugtrekken. In andere landen wordt vermaatschappelijking misbruikt om investeringen terug te schroeven. Ik ben blij dat onze minister die strategie niet volgt. Gelet op de noden moet er blijvend geïnvesteerd worden."

ONS WERK BECIJFERD

Dat we een tandje moeten bijsteken, zegt zorgambassadeur Lon Holtzer, wanneer ze naar de instroom en uitstroom op de zorgjobmarkt kijkt. Hoewel het met de instroom wel de goede richting uitgaat. Dat cijfers spreken, ook in de zorg, is geen geheim.

288.716

mensen werken er in het Vlaams Gewest in de social profit, exclusief de socio-culturele sector. Dit is goed voor 210.678 VTE, 59.542 mannen (21%) en 229.174 vrouwen (79%).

35.761

studenten tellen de professionele bachelor-opleidingen die leiden naar tewerkstelling in zorg en welzijn. 8.453 studenten (de zogenaamde generatiestudenten) schreven zich in 2015 voor de eerste keer in het hoger onderwijs in. Dit is een stijging met 23% ten opzichte van 2008.

38%

van de zorgbeoefenaars in de gezondheidszorg is 50 jaar of ouder. De komende jaren zullen er dus heel wat mensen uit de sector verdwijnen. In 2010 was dit 35%.

2.328

openstaande vacatures zijn er in de belangrijkste knelpuntberoepen, van zorgkundigen tot opvoeders en ergotherapeuten. Verpleegkundigen vormen met 1.208 vacatures veruit de grootste groep.

cijfers: 2015
(bron: Verso / ik ga ervoor)

9:47

Donderdag 29 juni in het Zorghuis Oostende tijdens de zorgmassage. Zorgmasseur Dorine bezorgt een patiënte in het zorghuis wat rust na de kankerbehandeling. “Het Zorghuis is een alledaagse woning in een rustige woonwijk, waar we vier gasten kunnen opvangen tijdens de zwaarste dagen van hun oncologische behandeling”, zegt directeur Johan Valcke. Een arts, een oncologisch centrum, een sociale dienst of thuisverpleegkundige verwijst de gasten door naar het Zorghuis. “Vaak zijn onze gasten mensen die er alleen voor staan of niet van voldoende mantelzorg kunnen genieten. Vrijwilligers zijn permanent aanwezig en staan in voor de zorg. Samen met de coördinatoren maken ze dat onze gasten zich bijna-als-thuis voelen”, weet Johan Valcke.

Tekst An-Sofie Soens | Foto Bob Van Mol

›› www.zorghuisoostende.be

VAN STAGE NAAR LEERWERKPLAATS

Op de psychiatrische afdeling van AZ Nikolaas in Temse hebben tien studenten bachelor verpleegkunde van Odisee en één studente voedings- en dieetleer als volwaardige collega's gewerkt. Na acht intensieve weken zijn ze klaar om het werkveld in te duiken. En of dit een geslaagde sprong in het onbekende is geweest. Sinds een aantal jaren richt AZ Nikolaas leerwerkplaatsen in. Meelopen in een leerwerkplaats is voor laatstejaarsstudenten een unieke ervaring die veel verder gaat dan een klassieke stage.

Door de grote meerwaarde breidde het project dit jaar uit naar vier leerwerkplaatsen. Naast de plaatsen op de psychiatrische afdeling (Temse) zijn er nu ook leerwerkplaatsen op pediatrie (campus Sint-Niklaas), cardiologie (campus Sint-Niklaas) en geriatrie (campus Beveren).

›› Op **www.odisee.be** kun je in het volledige lesaanbod duiken.

OP DE SCHOOLBANKEN IN HET WOONZORGCENTRUM

Ook in West-Vlaanderen kunnen studenten verpleegkunde vanaf nu leren op de werkvloer. CAELO staat voor Centrum voor Authentieke en Ervaringsgerichte LeerOntwikkeling. De lessen van CAELO vinden plaats in het woonzorgcentrum. Daarnaast kunnen de studenten ontdekkingsstages en stages volgen bij de thuisverpleging, de geestelijke gezondheidszorg, de ziekenhuizen, de woonzorgcentra en voorzieningen voor mensen met een beperking. CAELO start in september 2017 een eerste driejarig traject in WZC Sint Anna in Bulskamp. In 2018 start een gelijkaardig traject in Centrum voor Ouderenzorg Sint-Jozef in Woumen. In 2019 krijgt ook WZC Ten Anker in Nieuwpoort een opleidingsplaats.

›› **www.icdien.be/caelo** wijst je de weg in werkplekleren bij ic dien.

OVER HET MUURTJE

Laatstejaarsstudenten uit de lerarenopleiding lager- en kleuteronderwijs, orthopedagogie en maatschappelijke veiligheid hebben een 'koffiehuis NAHenieten' georganiseerd in het Havenhuis in Lo-Reninge, dat mensen met een niet-aangeboren hersenletsel (NAH) verzorgt. In de afstudeermodule 'herstelgericht werken' aan de VIVES hogeschool werkten ze aan een bachelorproef rond samenwerken tussen mensen met een NAH en kinderen uit het eerste leerjaar. Het doel: mensen met een NAH in contact brengen met hun buren.

›› Lees er meer over op **weliswaar.be**

Illustratie Pieter Van Eenoge

STUDEREN EN WERKEN IN DE ZORG

In dit dossier belichten we de verschillende fases van een zorgcarrière. Van de frisse gemotiveerde eerstejaarsstudent, de stagiair, de starter en de zij-instromer tot de ervaren medewerker die zich al decennialang met hoofd, handen en hart op de werkvloer geeft. Stuk voor stuk verhalen over motivatie en gedrevenheid, idealisme zonder naïviteit. Getuigenissen over empathie met het kwetsbare van de mens en inzet voor de ander. Kortom, over het vele harde werk in de zachte sector.

Lotte over haar eerste jaar verpleegkunde

“JE MOEST EENS WETEN WAT ER ACHTER DE SCHERMEN GEBEURT”

Tekst Goele Geeraert | Foto Bob Van Mol

“Ik heb absoluut de juiste keuze gemaakt”, besluit Lotte Pintens na haar eerste academiejaar. “Verpleegkundigen bieden niet alleen een helpende hand, ze zijn ook de steun en toeverlaat, of ze staan klaar voor een knuffel of een babbel.”

Een eerstejaars midden in de examens strikken voor een interview... Het leek een haast onmogelijke opdracht. Tot de vraag in de mailbox van **Lotte Pintens** belandde. Natuurlijk wilde ze even tijd maken om een paar vragen te beantwoorden. Het enthousiasme waarmee ze een dag later over haar eerste jaar verpleegkunde vertelt, werkt aanstekelijk. De Hogeschool UC Leuven-Limburg heeft met haar een topambassadeur in huis. Nochtans was verpleegkunde niet haar eerste keuze.

Lotte zag zichzelf als eerstejaars in rechten of criminologie. Met haar verslaving aan misdaadseries kon dat gewoon niet anders. Onderzoeken, moorden oplossen: dat zou gewoon haar job worden. Tot de dag dat Moemoe, Lottes overgrootmoeder, in het ziekenhuis belandde. “We gingen haar toen vaak bezoeken. Ik ontdekte dat verpleegkundigen een supermooi beroep hebben. Verplegen betekent veel meer dan fysieke verzorging, het gaat niet alleen over mensen wassen en eten geven. Tegelijk viel het me op hoe intens het verplegend personeel met procedures bezig was. Het leek wel of de sleur er dik in zat. Ze hadden amper nog de tijd om een praatje te slaan. Alsof ze op automatische piloot werkten.” Dat zette Lotte aan het denken. “Ik besefte dat ik ook graag zieke mensen wilde ondersteunen. Niet enkel lichamelijk, maar ook mentaal en emotioneel. Misschien kon ik het beroep op termijn mee in die richting vormgeven?”

“Het is een kunst om als verpleegkundige aandacht te hebben voor wat de zieke wél nog zelf kan.”

Van recherche naar de zorg

Was het een roeping? Geen idee. De passie voor crimi’s bleef, maar het plan om rechercheur te worden verdween en maakte plaats voor een nieuwe droom, in de zorg. Met haar diploma Latijn-Moderne talen in de hand treinde Lotte in september vorig jaar van Willebroek richting Leuven, om aan de Hogeschool UC Leuven-Limburg met de opleiding verpleegkunde te starten.

Wat volgde, was een jaar dat nog beter liep dan verwacht. “Het beeld dat je gewoonlijk van een hogeschool of universiteit hebt, is een aula vol studenten die urenlang naar proffen luisteren. Maar dat komt niet overeen met de realiteit”, weet Lotte. “Of toch niet met hoe het er in verpleegkunde aan toe gaat.”

Hoe dan wel? “Onze opleiding biedt enorm veel variatie. Je krijgt zowel theorie als praktijk en je loopt stage.” Lotte vindt die combinatie ideaal. “Het ene onderdeel vult het andere aan. We hadden bijvoorbeeld een practicum rond infusietherapie. Daarna volgde theorie over het bloed. Door de praktijkervaring kun je de theorie veel beter kaderen. Onze docenten doen er ook alles aan opdat we het zouden snappen. Ze willen dat we de leerstof echt begrijpen. Ze hebben een heel open geest en zijn heel hard gefocust op het welzijn van de student.”

Liefde en respect

“Ik ben er nog meer van overtuigd dat ik de juiste keuze heb gemaakt”, besluit ze aan het einde van haar eerste academiejaar. Ze spreekt in superlatieven, over de lessen, over haar docenten, over haar medestudenten. Maar wat maakt de job van verpleegkundige nu juist zo onbetaalbaar? “Op een bepaald moment tijdens mijn stage moest een patiënt zijn familie verwittigen. Hij zou niet die dag, maar de dag nadien naar huis mogen. Daarvoor was gewoon een telefoontje nodig. Ik heb daarbij geholpen. Ik kreeg een knuffel en een *polleke*. Zoveel liefde en respect: daar doe je het voor.”

Lotte hoort nog regelmatig haar klasgenoten uit de humaniora. Twee van hen studeren vandaag rechtspraktijk. “Als ik hun verhalen hoor, over stapels boeken en nachten blokken, dan weet ik dat ik 200% achter mijn beslissing sta.”

Haar beeld over verpleegkundigen dat ze tijdens de bezoeken aan haar Moemoe kreeg, heeft ze intussen moeten corrigeren. “De verpleging ziet er vaak streng uit en lijkt soms vooral bezig met processen, maar je moest eens weten wat er allemaal ‘achter de schermen’ gebeurt. Als bezoeker krijg je maar een deel van het plaatje. Verpleegkundigen doen veel meer dan je denkt. Ze zorgen de klok rond voor patiënten. Ze bespreken hun toestand meermaals per dag. Ze zijn niet enkel de helpende hand, maar ook de toeverlaat voor een knuffel of een babbel.”

Fladderen door het ziekenhuis

De grootste troef van een verpleegkundige is volgens Lotte dat je effectief communiceert.

LOTTE PINTENS, STUDENTE VERPLEEGKUNDE:
“Toen mijn overgrootmoeder in het ziekenhuis lag, besefte ik dat ik ook zieke mensen wilde ondersteunen. Niet enkel fysiek, maar ook mentaal en emotioneel.”

Lees: dat je je in de situatie van de patiënt kunt inleven en op basis daarvan beslissingen neemt. “Beslissingen die zoveel mogelijk rekening houden met wat de patiënt niet, maar vooral wél nog kan.” Ze heeft het niet zo met het traditionele pamperen. “Niet elke patiënt is een hulpeloos wezen, integendeel. Ook iemand die ziek is, kan nog bepaalde zaken. Het is een kunst om daar aandacht voor te hebben. Om de sterktes van die persoon te achterhalen en te erkennen. Een goede verpleegkundige moet er volgens mij in slagen zowel de fysieke als de mentale staat van een patiënt in te schatten en daarmee aan de slag te gaan.” Af en toe ‘out of the box’ denken kan volgens Lotte trouwens ook geen kwaad.

Waar ze zichzelf over vijf jaar ziet staan? Lotte: “Ik hoop dat mijn bachelor dan achter me ligt en dat ik bezig ben aan mijn bachelor-na-bachelor of master.”

En als ze aan het beroepsleven denkt? Wil ze dan werken met bepaalde groepen of voor specifieke instellingen? “Ik zou heel graag een vlinder in het ziekenhuis zijn, een persoon die van de ene afdeling naar de andere fladdert en helpt waar ze kan. Want iedereen heeft recht op zorg, los van leeftijd, sociale klasse of culturele achtergrond.”

TIP

Als je een opleiding verpleegkunde overweegt.

“Volop genieten. Niet iedereen heeft de kans om te studeren.”

Camila wil horen wat goed is én wat beter kan

‘EERLIJKE FEEDBACK IS EEN MUST TIJDENS JE STAGE’

Tekst Goele Geeraert | Foto Bob Van Mol

“Op een stage leer je in een concrete situatie werken. Dat is wat anders dan in de theoretische – ideale – omstandigheden”, vertelt laatstejaars verpleegkunde Camila Zuñiga. “Ik kijk ernaar uit om zelf stagiaires te begeleiden.”

“Wist je al dat er straks ook een fotograaf langskomt?” **Camila Zuñiga** glimlacht. Nee, dat wist ze nog niet, maar het is oké. Ze ziet er dan ook stralend uit. Misschien ligt dat aan het einde van de examens, de opluchting na het harde werk. Maar wie haar kent, weet dat dit gewoon Camila Zuñiga is. Twinkelende ogen, warme lach. Een verpleegkundige in spe, die volop in het leven staat.

Ze heeft net haar laatste stage achter de rug. “Die was toch anders dan de vorige”, vertelt ze. “Het was een leerwerkplek, wat betekent dat we met een aantal studenten de helft van de dienst moesten overnemen. Ik heb er weer enorm veel uit geleerd, over communicatie, organisatie, omgang met patiënten en collega’s.” Alles wijst erop dat Camila, een laatstejaars graduaat Verpleegkunde, het schitterend heeft gedaan. Het ziekenhuis heeft haar intussen een contract aangeboden.

Zes jaar woont ze in Antwerpen. Even lang is ze weg uit haar vaderland Chili, al keert ze nog regelmatig terug voor een bezoek aan haar familie. “Toen ik mijn vader destijds naar België volgde, had ik nog geen duidelijk zicht op mijn toekomst. Ik werkte als poetsvrouw, volgde cursussen therapeutische massage en manicure, was geïnteresseerd in alternatieve therapieën. Maar ik wist niet waar en hoe te beginnen. Tot ik bij de VDAB vernam dat verpleegkundige een knelpuntberoep was en die opleiding betaald werd. Ik zou liegen als ik niet toegeef dat dat de hoofdreden was om met mijn graduaat te starten.”

Creatief van theorie naar praktijk

Maar drie maanden en een stage later wist Camila: “Ik zit hier helemaal op mijn plaats. Het was zo mooi om iets voor mensen te kunnen betekenen. Bovendien voelde ik mezelf constant ontwikkelen en zaken bijleren. Tijdens je stage leer je linken leggen en in een concrete situatie werken. Een voorbeeld. In de ideale omstandigheden beschik je over een arsenaal aan materiaal. Maar als je bijvoorbeeld in de thuiszorg staat, heb je dat niet altijd voorhanden. Dan komt het erop aan de theorie creatief om te zetten naar de praktijk. Door de stage leer je je job niet in het ijle.”

Het gevoel dat ze telkens bijleert, heeft ze vandaag nog steeds. “Tijdens je eerste stage mag je eigenlijk nog niet veel doen. Je moet vooral kijken en je dient enkel de basiszorg toe. Daarnaast ben je zowat manusje-van-alles dat voor taakjes hier en daar wordt ingeschakeld. Maar met de jaren krijg je steeds meer verantwoordelijkheid. En dat is als stagiaire ook je ‘recht’. Niets is lastiger dan collega’s die ‘alleen’ willen werken en niets uit handen willen geven.”

Op haar laatste stage werd ze echt als een volwaardige verpleegkundige gezien en Camila bleek dat vertrouwen ook waard. “Op een bepaald moment leek het of een patiënte een hartstilstand kreeg. Ik heb toen heel beredeneerd en stap voor stap gereageerd.” Achteraf bleek dat ze het prima had gedaan. Ze glimlacht: “Die reactie is een welkome boost voor je zelfvertrouwen.”

Jezelf tegenkomen

Feedback ontvangen is niet altijd gemakkelijk. “Je denkt dat je het goed doet, maar ben je écht goed bezig?” Een glimlach: “Tijdens zo’n stage kom je jezelf soms wel tegen.” Toch vindt Camila oprechte feedback belangrijk. “Liever een eerlijke tussentijdse evaluatie. Dan kun je nog iets aan je aanpak veranderen. Met oppervlakkige feedback waarbij alles oké lijkt, kom je aan het einde van de rit misschien bedrogen uit, als alles toch niet zo perfect bleek te zijn.”

CAMILA ZUÑIGA, net afgestudeerd als verpleegkundige: “Als verpleegkundige draag je een grote verantwoordelijkheid. Tegelijk werk je vaak tegen de tijd. Ik hoop dat ik die twee zaken kan combineren door mijn job goed te organiseren.”

“Hoe beter de band met je collega’s, hoe sterker je team en hoe hoger de kwaliteit van je zorg.”

Communicatie en eerlijkheid, flexibiliteit aan beide kanten, alles – ook fouten en ergernissen – bespreekbaar maken: dat zijn volgens Camila de drie succesingrediënten voor een goede samenwerking tussen stagiaires en hun begeleiders, of tussen collega’s onderling. “Hoe beter je band, des te sterker je team en hoe hoger ook de kwaliteit van je zorg.”

Camila staat nog maar aan het begin van haar loopbaan, maar heeft tegelijk recht van spreken. Als pas afgestudeerde gegradueerde liep ze in totaal bijna een vol jaar stage. In verschillende instellingen en op diverse afdelingen. Had ze tijdens haar stages favoriete patiënten? Ze knikt. Ze heeft een voorkeur voor oudere mensen. “Zij staan dankbaar en meer tevreden in het leven. Voor jongeren is het vaak nooit goed genoeg, kan het altijd beter. Daarin verschillen westerlingen trouwens van Chilenen”, merkt ze op. “In Chili hebben we meer reden tot klagen, toch zijn de mensen er spontaner, ze trekken zich de zaken minder snel aan.”

Patiënt centraal

Zelf hoopt Camila dat ze steeds haar glimlach zal behouden, ondanks de stress die de job met zich brengt. “Als verpleegkundige draag je een enorme verantwoordelijkheid. Tegelijk werk je vaak tegen de tijd. Ik hoop dat ik die twee zaken kan combineren.” Hoe? “Door zaken te delegeren en de druk onder het team te verdelen, door stagiaires in te schakelen en kansen te geven om het beroep te leren. Door privé en werk zo goed mogelijk gescheiden te houden. Al die zaken moeten bijdragen tot het centrale doel van je job. Dat is: je patiënt centraal blijven plaatsen. Ik hoop dat ik dat steeds kan blijven doen. Want daaruit haal je als verpleegkundige de ultieme voldoening.”

TIP

Als je een eerstejaars verpleegkunde bent.

“Geef niet op. Alles komt goed. In het begin snap je misschien niet waarom je bepaalde dingen moet doen. Maar na een tijd valt de puzzel in elkaar. Dan ontdek je de waarde van saaie dingen zoals parameters noteren en rapporteren.”

JATZ gaf Emily gedroomde start in thuiszorg

“DANKZIJ ONZE HULP KUNNEN MENSEN LANGER THUISBLIJVEN”

Tekst Goele Geeraert | Foto Bob Van Mol

EMILY GOSSELING WERKT ALS POETSHULP IN DE THUISZORG:
“Tijdens mijn vrijwilligerswerk in een woonzorgcentrum kreeg ik veel liefde en respect van de bewoners. Dat gaf me goesting om in de zorgsector te gaan werken.”

“Als ik vertel dat ik poetsvrouw in de zorg ben, kunnen mensen soms wat neerbuigend kijken. Maar dan denk ik: jullie weten niet waarover ik spreek. Wie werkt met zorgbehoevende mensen moet hen het juiste gevoel en het nodige respect kunnen geven. Je moet je job echt serieus nemen. Misschien doe ik dat wel meer dan zij die elke dag acht uur lang achter een computer zitten.”

Sinds de lente van dit jaar is **Emily Gosseling**, een prille twintiger, als poetsvrouw in de thuiszorg aan de slag. Tot voor kort had ze niet durven dromen dat ze beroepshalve voor mensen zou kunnen zorgen. Nochtans stond heel haar schoolloopbaan in het teken van de zorg, maar die jaren liepen niet over rozen. “Ik volgde verzorging in het deeltijds beroepsonderwijs, maar moest een paar jaar overdoen en ik werd ook gepest. Waarom? Daar heb ik nog altijd het raden naar.” Gevolg was wel dat Emily er op haar achttiende de brui aan gaf. Ze verliet de schoolbanken, zonder diploma.

Goesting dankzij vrijwilligerswerk

Intussen wist ze wel dat de zorg haar ding was, dankzij haar vrijwilligerswerk. “Als puber zat ik regelmatig thuis te niksen. Mijn mama vond dat maar tijdverlies. Waarom ging ik niet wat helpen in het woonzorgcentrum om de hoek?” Emily vond het niet meteen een superidee. “Ik was al genoeg met mezelf bezig. Waarom moest ik daar de zorg voor anderen bij nemen?” Maar moeders kennen hun kroost als geen ander. Mama voelde dat dochterlief wat tijd nodig had, maar bracht haar voorstel regelmatig ter sprake.

Zo kwam het dat moeder en dochter zich een tijdje later bij het woonzorgcentrum aanmeldden. Om de bewoners een handje te helpen en hun gedachten wat te verzetten. “In het begin voelde het allemaal een beetje vreemd. Maar met de tijd ervoer ik vooral het respect en de liefde die ik van de mensen kreeg. Het gaf me goesting om in de zorgsector te werken.”

Alleen bleek dat zonder diploma niet zo eenvoudig. Hoe graag je ook wil, je mist dat ‘papiertje’. Uiteindelijk liet Emily haar zorgplan varen en besloot zich in te schrijven bij een dienstenchequebedrijf. Ze meldde zich aan bij de VDAB, maar de medewerker aan wie ze haar verhaal vertelde, geloofde dat Emily meer in haar mars had. Ze verwees de jongedame door naar JATZ.

Verlossend telefoontje

JATZ (www.JATZ.be) staat voor Jongeren Actief in de ThuisZorg, een initiatief van drie Antwerpse partners: Thuiszorg Vleminckveld, en de arbeids- en tewerkstellingsdiensten Levanto en VDAB. JATZ richt zich op jongeren zonder diploma secundair onderwijs die willen schoonmaken en mensen willen helpen. Na een gratis opleiding van zes weken kunnen ze als schoonmaakhulp in de thuiszorg aan de slag. Mettertijd kunnen ze een meer specifieke zorgopleiding starten. Het aantal plaatsen voor JATZ was beperkt. Maar Emily raakte door de selectie. “Ik heb gehuild van geluk toen ik het verlossende telefoontje kreeg.”

“De mensen bij wie ik kom, genieten van een babbeltje, en eenvoudig van het feit dat ik er ben. Ik geloof ook dat ze dankzij onze hulp langer thuis kunnen blijven wonen.”

Nu, zes maanden later, springt ze elke ochtend op haar fiets. Om te gaan schoonmaken én met haar klanten een praatje te slaan. Ze glimlacht: “Soms vraag ik mijn vriend of ik ’s avonds vijf minuten mijn mond mag houden. Omdat ik overdag zoveel heb gebabbeld.”

Elke dag een topmoment

Ze vertelt enthousiast over die eerste maanden werkervaring. Over klanten die zelf al de helft van het huis schoonmaken. “De keuken en de slaapkamer liggen er al kraaknet bij, enkel de badkamer en de living moeten nog worden gedweild. Maar dan bieden ze je een stoel en een glas water aan. Je voelt dat ze dan vooral nood hebben aan een babbel. Ze vragen me dan honderduit over mijn leven of ze vertellen over zichzelf wanneer ze het moeilijk hebben.”

Emily noemt zulke klanten wel eens haar ‘bomma’s en bompa’s’, “omdat ik zoveel respect en liefde van hen krijg”. Ze knikt: “Dit werkt veel beter dan dienstencheques voor mij. Met dienstencheques kom je vaak terecht in een leeg huis, bij gezinnen die ook zelf kunnen schoonmaken. In de thuiszorg genieten mensen van je aanwezigheid. Ik geloof ook dat ze dankzij onze hulp langer thuis kunnen blijven.”

Wat is voor haar een topmoment? Ze denkt even na. En dan: “Ik beleef elke dag wel een topmoment. Als klanten zeggen dat ik goed heb gewerkt, wanneer ze me bedanken voor de fijne babbel, ben ik tevreden. Wat wil je nog meer?”

Of Emily ooit nog verder wil studeren? Ze twijfelt. “Dat weet ik nog niet. Ik sta liever in de praktijk dan te studeren... Wat ik in de zorg zocht, heb ik in deze job gevonden. Ik kan mensen helpen en gelukkig maken. Dit is voor mij de gedroomde start van mijn loopbaan.”

TIP

Als je na een opleiding aan een zorgjob begint.

“Als je twijfelt of je het allemaal wel goed doet, kan je altijd feedback en hulp vragen. Met interesse te tonen doe je niets verkeerd, integendeel: zo toon je dat je nog wil groeien in je job!”

Zij-instromer Michiel koos na 15 jaar werken voor een carrièreswitch

WERKEN VANUIT JE STERKTE

Tekst Goele Geeraert | Foto Bob Van Mol

"Veel schoolverlaters volgen het ingeslagen pad. Ze breien verder op hun humaniora." Michiel Meersman wikt zijn woorden: "Als jongere stelde ik me misschien niet de juiste vragen, maar die doken later wel op." Het resultaat: een omscholing van expediteur tot gezondheidscoach.

37 lentes telt **Michiel Meersman** intussen. Hij heeft 15 jaar beroepservaring achter de kiezen. Allemaal in logistiek en expeditie. "In het middelbaar volgde ik economie, moderne talen en handel. Ik herinner me dat ik naar de sportschool wilde gaan, maar daar waren ze thuis geen voorstander van. Na het middelbaar lag een opleiding expeditie voor de hand. "Die richting trok me wel aan en de sector bood toen veel werkgelegenheid. Bovendien sloten de vakken aan bij waar ik goed in was. Maar deed ik het ook graag?"

Als prille twintiger stelde Michiel zich daarover niet te veel vragen. Die kwamen pas een hele tijd later. "Ik vond een job in de Antwerpse haven. Dat liep vlot, zelfs toen mijn werkgever naar Zeebrugge verhuisde. Die paar uur extra nam ik erbij. Ik werkte voor een familieonderneming. Ik deed mijn job graag en er heerste een goede sfeer. Daarvoor vreet je wel een paar extra kilometers als het moet."

Balans werk en privé

Tot het koppel begon aan gezinsuitbreiding en papa Michiel meer thuis wilde zijn. Hij zocht en vond snel werk dichter bij huis. "Om verschillende redenen voelde ik me er niet helemaal op mijn plek." De onrust zette Michiel aan het denken. Was dit wel de job van zijn leven? Deed hij dat werk eigenlijk nog graag? "Misschien hing dat gevoel ook met mijn leeftijd samen. Ik ben bijna veertig en dan begin je te denken: wil ik dit doen tot aan mijn pensioen? Is het de moeite om eens na te gaan of een andere piste me professioneel misschien gelukkiger maakt?" Een rist aan vragen diende zich aan. Michiel kon ze zelf niet meteen beantwoorden. De tijd leek rijp om bij een loopbaanbegeleider aan te kloppen.

Hij glimlacht als hij eraan terugdenkt: "Ik heb er niet één, maar twee geconsulteerd. Je moet een klik hebben. Ze moeten zich in je situatie kunnen inleven." Na een weinig hoopgevende afspraak met de eerste, leek de tweede loopbaancoach helemaal mee. "Tijdens onze gesprekken kwam ik tot het besef dat mijn huidige job aansloot bij wat ik had geleerd. Maar was dat ook wat me interesseerde en waar mijn passie lag?"

Een sleutelmoment in de begeleiding was de klassieke vraag die Michiel aan zijn omgeving moest stellen. Wat waren volgens hen zijn sterktes? "Verschillende mensen – zowel vrienden als familie – antwoordden dat ik een sportief en zorgzaam type ben." Die eigenschappen herkende Michiel wel bij zichzelf. "Ik had het er ook met mijn echtgenote over. Welke studies zouden nu bij ons passen? Ik stelde dat ik waarschijnlijk voor kinesist zou gaan."

> "Tijdens mijn loopbaanbegeleidingstraject zeiden vrienden en familie dat ze me zorgzaam vonden. Dat deed me de overstap naar de zorg overwegen."

Met die studie-ambities in het hoofd en het advies van de loopbaancoach in de hand, besloot Michiel de knoop door te hakken. "Het was tijd om me om te scholen." Hij zocht een opleiding die aansloot bij zijn dromen en die hij tegelijk kon combineren met zijn job. Het werd een avondopleiding tot gezondheidscoach.

MICHIEL MEERSMAN STAPTE NA 15 JAAR WERK OVER NAAR EEN JOB IN DE ZORG: "Een gezondheidscoach vult het werk van medische professionals aan. Na een diagnose door een arts zorgen wij voor de persoonlijke 'nazorg'."

Studeren met knuffelbeer

Michiel: "Als coach adviseer en begeleid je mensen die gezonder willen gaan leven. Rokers, mensen met overgewicht, personen die te veel stress ervaren... Je luistert naar hun verhaal en werkt samen aan een oplossing op maat. Eigenlijk vult een gezondheidscoach het werk van medische professionals als dokters en kinesisten aan. Zij stellen een medische diagnose, wij tekenen voor een persoonlijke 'nazorg', eventueel in samenspraak met de betrokken arts. Daarom is het voor zo'n coach ook belangrijk om in de medische wereld een netwerk uit te bouwen."

Eind juni beëindigde Michiel met succes zijn eerste jaar. "Ik vond de lessen ongelofelijk interessant. Daardoor heb ik dat eerste jaar gehaald", glimlacht hij. "Het is niet vanzelfsprekend om na je werkdag nog drieënhalf uur naar de les te gaan en te studeren voor je examens." Maar het lukte Michiel wonderwel. Met dank ook aan zijn vrouw en zijn twee kleuters. Michiel vertelt: "Ik studeerde aan een bureautje dat nog van mijn grootmoeder was geweest en dat we hadden bewaard voor wanneer onze dochter naar het eerste leerjaar zou gaan." Het kleinood werd nu een jaar eerder van zolder gehaald. Op de hoek prijkt een gebreide knuffelbeer, die toekijkt terwijl papa studeert.

Op zoek naar een job

Tussen de modules van gezondheidscoach door, volgde hij nog verschillende opleidingen massage. "Dat is om het idee van kinesist levend te houden. Bovendien word ik daar – volgens mijn vrouw – rustig van." Een glimlach.

Twee jaar heeft hij nog voor de boeg. Als alles goed gaat, heeft hij daarna zijn diploma van gezondheidscoach in handen. Tussendoor wil hij nog meer massagetechnieken leren. "Een job waarin ik coaching en massage kan combineren, lijkt me ideaal", knikt hij. "Maar we doen het stap voor stap." Vandaag werkt Michiel nog steeds voor het expeditiebedrijf, maar hij houdt zijn ogen open. "Ideaal kan ik nu al aan de slag als assistent of als administratieve kracht in de zorg. Al heb ik gemerkt dat werk vinden zonder medisch diploma geen evidentie is." Maar Michiel blijft proberen. "Ik zou graag al in het circuit geraken en mijn netwerk uitbouwen. Dat lijkt me de perfecte aanloop naar mijn definitieve carrièreswitch. Ik wil zo graag mijn interesses en talent als zorgcoach professioneel inzetten."

TIP

Als je aan een carièrewending in de zorg denkt.

"Als je echt voelt dat je wil veranderen en gelooft dat zorg of gezondheid je passie is, twijfel dan niet. Ga voor die carrièreswitch. Dat vraagt veel tijd en energie, en je raakt soms wel ontgoocheld, maar al je inspanningen en je geduld lonen de moeite in je zoektocht naar de 'ideale' job. Bovendien leer je onderweg een pak nieuwe dingen bij die je blik verruimen. Geef je droom daarom niet op en blijf geloven dat je uiteindelijk geraakt waar je terecht wil komen."

PAUL VAN BEIRENDONCK, 40 JAAR OPVOEDER: "Ik haal veel energie uit de samenwerking tussen ervaren rotten en vindingrijk jong geweld. We inspireren elkaar en leren bij. De dag dat ik alles beter weet, stop ik ermee, want dan voel ik me slecht."

Paul blikt terug op 40 jaar als opvoeder

BLIJVEN LEREN, BLIJVEN ZOEKEN

Tekst Goele Geeraert | Foto Bob Van Mol

"Dit is de job van mijn leven." Paul Van Beirendonck gelooft het nog steeds. Na meer dan veertig jaar in het vak. Maar ook: "Ik blijf me verzetten tegen de hiaten in de sector. We kunnen nog meer en beter voor onze patiënten zorgen."

Paul heeft een clubje: dat van 'de mannen die fietsen op straat oprapen'. "Weet je hoe vervelend zo'n omgevallen rijwiel kan zijn voor jonge moeders met buggy's en oude dametjes?" Voor hem is het een kwestie van burgerzin om die fietsen niet te laten liggen.

Burgerzin, **Paul Van Beirendonck** verwijst er herhaaldelijk naar tijdens ons gesprek. "Ik vind het heel belangrijk dat mensen elkaar helpen om het samen goed te hebben." Dat is ook waarom hij al sinds het begin van zijn loopbaan als vakbondsmilitant ijvert voor meer personeel en meer geld. "Je doet dat niet alleen voor jezelf, maar voor iedereen die met de zorg te maken krijgt. Als zorgverleners zich gewaardeerd voelen, nemen de beleving en kwaliteit van hun werk toe. Dat doet ook de cliënt en zijn omgeving goed."

Na meer dan veertig jaar als opvoeder heeft Paul recht van spreken. Nochtans stond het nooit in de sterren geschreven dat hij in de zorg zou belanden. "Na mijn humaniora was ik vooral schoolmoe. Geen haar op mijn hoofd dacht aan verder studeren." Dus begon Paul onmiddellijk te werken, eerst als vrijwilliger, dan in vaste dienst bij Dagverzorgingscentrum Sint-Jozef in Antwerpen. In die beginjaren behaalde hij ook zijn A2-diploma als opvoeder. Na drie jaar riep de burgerplicht. Hij hielp mee in een gezinsvervangend tehuis voor kwetsbare jongeren, opgericht door een vriend van hem. Na die periode keerde hij terug naar DVC Sint-Jozef.

Van dagcentrum naar universiteit en terug

"Ik deed mijn werk enorm graag." Maar zoals het grote liefdes vaak vergaat, vroeg ook Paul zich op een bepaald moment toch af "of dit het nu was". Er volgde een carrièreswitch, van opvoeder naar universiteitspedel, van het inhoudelijke naar het praktische werk. Projectors klaarzetten, kamers openen en weer sluiten...

Vijf maanden en een ervaring rijker, wist Paul waar hij thuishoorde. Hij werd weer opvoeder, in Sint-Jozef. "Dit is de job van mijn leven", vertelt hij. "Niet omdat ik onmisbaar ben of omdat ik een hemelsbreed verschil kan maken. Maar ik werk met een team van fantastische mensen die zich elke dag opnieuw voor wat meer 'samenleven' inzetten." Klinkt dat laatste een beetje melig? Idealistisch? Ja. Naïef? Nee. "Wees gerust. Ik heb ook mijn dagen vol frustraties." Dan vloekt hij inwendig over het eeuwige tekort aan personeel, de slechte staat van de gebouwen, een overheid die in termen van efficiëntie denkt en het zorgpersoneel de straat op dwingt met vakbondsacties. Tijd die beter aan de zorgbehoevenden kan worden besteed.

Zeker vooruitgang

"Als ik in zo'n humeur ben, weten mijn collega's: daar is hij weer. Maar met het ouder worden leer je die teleurstelling ook los te laten. Je aanvaardt dat je niet alles kan veranderen. Trouwens, vroeger was het zeker niet beter." Wanneer Paul de zorg vandaag vergelijkt met toen hij in de sector startte, ziet hij absoluut vooruitgang. "We evolueerden van goede fysieke zorg naar meer aandacht voor algemeen welbevinden. We ontwikkelden diverse zorgvormen voor een waaier aan patiënten. Alles verloopt ook veel professioneler. Jonge zorgverleners leren een stuk autonomer werken. Bovendien zijn sinds de jaren '90 de lonen gestegen – al betwijfel ik of we met ons pensioen zelf een kamer kunnen betalen in een woonzorgcentrum."

"Als je je als zorgverlener gewaardeerd voelt, verbeteren de kwaliteit en de beleving van je werk. Dat doet ook je cliënt en zijn omgeving goed."

Ondanks die positieve evolutie had Paul verwacht dat bepaalde ontwikkelingen sneller zouden gaan, zoals de maatschappelijke integratie van zorgbehoevenden en de uitbouw van de mobiele zorg. Een oud zeer blijft het nijpende personeelstekort. "Waar ik vroeger tegen vrijwilligers was – ik vond dat ze onze job afpakten – zal ik ze nu met open armen ontvangen. Ik zie ook dat de overheid vandaag meer inzet op vrijwilligers en mantelzorg. Maar kun je dat beleid rijmen met een maatschappij die individualistischer wordt?"

Vindingrijk jong geweld

Paul stond zelf jaren als (hoofd)opvoeder in verschillende leefgroepen. Sinds vijf jaar coacht hij een team van tien mensen. Dat staat in voor de dagelijkse zorg van acht jongeren met de ziekte van Duchenne, een spierziekte waaraan je uiteindelijk sterft. "Dat is voor een team best zwaar. Maar onze opdracht creëert ook een band die je kan koesteren." Zijn ogen lichten op wanneer hij vertelt over de mix van ervaren rotten en vindingrijk jong geweld. "Je kan daar enorm veel energie uit halen. We inspireren elkaar. Ik leer nog altijd bij, gelukkig maar. De dag dat ik alles beter weet, stop ik ermee, want dan voel ik me slecht."

Zestig is hij vandaag. Hij hoopt dat hij tot zijn vijfenzestigste kan blijven werken. "Daarna val ik waarschijnlijk in een gat", zegt hij deels ernstig, deels grappend. "Of ik ga als vrijwilliger aan de slag. Maar niet in de zorg, dat laat ik graag aan de jongeren over." Wel zou hij zich engageren in de stad. "Je kan je burgerzin op zo veel manieren beleven... Wie weet zet ik me met een busje smeerolie op de Antwerpse Meir. Om de kettingen van krakende fietsen te smeren."

TIP

Als je aspirant-opvoeder bent.

"Ik kwam destijds schoolmoe uit het secundair en ben onmiddellijk beginnen te werken. Vandaag zou ik verder studeren. Onderweg behaalde ik wel mijn A1 gezinswetenschappen. Dat diploma gaf me de kans om van andere zaken dan leefgroep- en verzorgingswerk te proeven. Blijven leren is de boodschap. Blijven zoeken naar nieuwe uitdagingen. Die houden je fris en scherp en ze bieden je nieuwe inzichten en kansen."

© Arteveldehogeschool

BUDDY BIJ DE WIEG

Studenten sociaal werk en vroedkunde van de Arteveldehogeschool kunnen als een bijzondere vorm van stage 'buddy' worden voor zwangere vrouwen in armoede. Zij zijn vertrouwenspersoon, eerste aanspreekpunt en zoeken samen met de aanstaande moeder een weg in het bestaande zorgnetwerk. De studenten krijgen een speciale opleiding en worden als vrijwilliger ingeschakeld voor individuele en actieve coaching. Ze begeleiden moeders tijdens de periode van zwangerschap, bevalling, kraambed en het eerste levensjaar van het kind. Het initiatief krijgt nu navolging bij de opleiding vroedkunde aan de Karel de Grote Hogeschool.

» Lees er meer over op **weliswaar.be/buddy-bij-de-wieg**

DUAAL LEREN

Vanaf september 2017 starten een aantal scholen en Syntra-opleidingscentra met een proefproject 'duaal leren' voor de opleiding 'kinderbegeleider in de kinderopvang'. Leerlingen verwerven er vaardigheden door een combinatie van lessen en ervaring op de werkvloer. Ze krijgen een overeenkomst en een leervergoeding. De werkgever moet aan bepaalde voorwaarden voldoen en ontvangt een RSZ-korting voor de mentor. Duaal leren is mogelijk bij de opvang van baby's, peuters en schoolkinderen.

» **www.vivosocialprofit.org/duaal-leren**

DOKTERS VAN MORGEN

Geneeskunde is de langste studie die je aan de universiteit kan volgen. Zodra ze hun diploma op zak hebben, kiezen de meeste studenten nog een specialisatie: ze bekwamen zich verder in een bepaald domein van de geneeskunde. Er zijn 42 erkende specialisaties in België: cardiologie, dermatologie, chirurgie, anesthesie, psychiatrie, en ga zo maar door.

Voor sommige specialismen is het drummen om een opleidingsplaats te krijgen. Neurochirurgie, bijvoorbeeld: alleen de studenten met de allerbeste curricula komen hiervoor in aanmerking. Neurochirurgen genieten dan ook een hoog aanzien in medische kringen. Voor andere specialisaties, zoals psychiatrie, heerst een nijpend tekort en zijn kandidaten schaarser. Wie hiervoor kiest, krijgt dan ook met vooroordelen te maken. De verhalen liegen er niet om.

> "Beloftevolle jongeren moeten hun keuze onbevooroordeeld en onbevangen kunnen maken, dan worden het allemaal topdokters."

"Juffrouw", zegt de stageleider-orthopedist tegen zijn dokterstagiaire, "ziet u die twee wagens ginds op de parking staan? Die grote en die kleine? Wel, als u kiest voor psychiatrie, rijdt u later met die kleine wagen. Kiest u voor orthopedie, dan zal het die grote zijn, dat is namelijk mijn auto."

Zei een cardioloog tot een beloftevolle student: "Maar meneer, met uw punten gaat u toch geen psychiater worden?" Sommige geneeskundestudenten verliezen hun idealen al tijdens hun opleiding, met dank aan sommige docenten die hún idealen al lang kwijt zijn. Terwijl huisartsgeneeskunde vroeger 'de mindere' keuze was, is dat vandaag psychiatrie.

Gelukkig zijn uitschuivers als "Juffrouw, wordt u toch maar huisarts" grotendeels verleden tijd. (Die uitspraak deed mijn oude professor traumatologie tegen een verbouwereerde dokter-in-opleiding in de tv-reeks *Dokters van morgen*, omdat ze zijn vraag niet meteen kon beantwoorden.) Mee daardoor kiezen vandaag veel meer studenten bewust voor het huisartsenberoep, een veelzijdige en boeiende stiel. Beloftevolle jongeren moeten hun keuze onbevooroordeeld en onbevangen kunnen maken, dan worden het allemaal topdokters.

Marleen Finoulst

Marleen Finoulst is hoofdredacteur van *Bodytalk* en schrijft voor *Weliswaar* over gezondheidskwesties. Bedenkingen waar we beter van worden.

Wat zijn de grootste uitdagingen voor de welzijnszorg? Hoe ziet de toekomst eruit? Denkers uit binnen- en buitenland leggen hun visie voor.

Gesprek met zorgambassadeur Lon Holtzer

TOEKOMST OP MENSENMAAT

Tekst Harold Polis | Foto Jan Locus

Vanop een afstand lijkt de welzijnssector op een enorm gevaarte, met budgetten, bakstenen en zorgverleners. Eenmaal dichterbij zie je individuen van vlees en bloed, concrete vragen en tastbare problemen. En als je met zorgambassadeur Lon Holtzer praat, dan besef je dat we ons moeten blijven afvragen hoe en waarom we zorg verlenen. Voor haar heeft de zorg een toekomst op mensenmaat.

Van alle mensen die met passie over de welzijnszorg spreken, is **Lon Holtzer** een van de meest passionele. Haar enthousiasme is niet vrijblijvend. Op het einde van het gesprek verwijst ze naar een nieuw boek dat ze aan het schrijven is, over stage dit keer. De bacheloropleiding verpleegkunde is immers met een jaar verlengd en telt nu 2.300 uur stage, met dank aan een Europese richtlijn. Is dat niet veel? Het antwoord typeert Lon Holtzer: “Ik vind dat fantastisch. Alleen moeten we die stage wel heel goed invullen. Je leert de essentie van het vak door zorgvragers recht in de ogen te kijken. In plaats van mensen op te leiden om gewoonweg uit te voeren, moeten we hen opleiden met een visie. De opleiding moet wel degelijk een versnelling hoger als we een antwoord willen bieden aan de noden van vandaag.” Die laatste zin zet ze kracht bij door met haar vinger op de tafel te tikken. Ze meent het.

Geen softe sector

De welzijns- en gezondheidszorg zouden veel van elkaar kunnen leren?

Lon Holzer: “Daarom ben ik blij dat ik in beide sectoren kan werken. In de welzijnszorg zijn de contacten vaak langer en intenser. Die diepgang zou ik graag meer in de gezondheidszorg zien. Tegelijk moet je ook goeie geneeskunde, verpleegkunde of orthopedagogische begeleiding aanbieden. Die deskundigheid moet continu worden ontwikkeld. Maar laat ons het menselijke fundament niet uit het oog verliezen en invulling geven aan de totale zorg door goede multidisciplinaire samenwerking.”

Die menselijke benadering wordt nog belangrijker naarmate de technologische vooruitgang welzijn en gezondheid vernieuwt?

“Dat gedeelde menselijke fundament is essentieel. Stel dat je verzorgenden en geneesheren een jaar samen zou kunnen opleiden, zodat ze dezelfde taal spreken. Dat zou ideaal zijn. Mensen willen meer technologie, efficiëntere oplossingen, grote ontwikkelingen. Maar ze vergeten soms dat je moet vertrekken van het fundament van de zorg. Als dat niet goed zit, dan mag je nog zoveel technologie toevoegen als je wil, maar je systeem zal niet werken. En dat fundament heb ik eigenlijk gevonden in de welzijnszorg.”

Je bent eigenlijk een ethisch gedreven idealist.

“Ja. Maar dat vind ik niet erg *(lacht)*.”

Heel wat mensen in de welzijnszorg staan kritisch tegenover het doorgedreven kwantificeren van zorg. In een extreem geval komt daardoor de verantwoordelijkheid voor een behandeling of therapie volledig bij de cliënt te liggen. Want we weten toch perfect hoe het moet?

“De pure zorg wordt veel te mechanisch bekeken. Pure zorg vertrekt bij de relatie die je met elkaar opbouwt. ‘Cultuursensitieve zorg’ is eigenlijk een verkeerde term. Het gaat om de manier waarop je naar het individu kijkt. Bij ieder van ons kunnen de wensen en verwachtingen in verband met zorg heel ver uit elkaar liggen. Het is verkeerd om dat terug te brengen tot een tegenstelling tussen, bijvoorbeeld, moslims en de rest. Je moet in gesprek gaan en de zorg verfijnen in functie van het individu. Als dat onvoldoende gebeurt, dan wordt zorg het overnemen van ADL-functies (Algemene Dagelijkse Levensverrichtingen). Het volstaat niet om de patiënt alleen te wassen. Het gaat er ook om welke houding je aanneemt. Ik ben een groot voorstander van sTimul (zorg-ethisch lab dat inleefsessies aanbiedt, n.v.d.r.). Je moet beseffen wat het betekent om in je blootje in bed te liggen en gewassen te worden terwijl de deur openstaat.”

LON HOLTZER, ZORGAMBASSADEUR:
“Deskundigheid moeten we continu ontwikkelen. Maar laten we het menselijke fundament van de zorg niet uit het oog verliezen.”

> “Je mag de zorgopleiding alleen kiezen als je ook echt ambitie hebt.”

De zoektocht naar personeel voor de zorg

Om in de zorg te gaan moet je duidelijk uit het juiste hout gesneden zijn.

“Zorgopleidingen scoren heel goed bij de VDAB. Maar ik vind dat je de opleiding alleen mag kiezen als je ook echt ambitie hebt. Het zou verkeerd zijn om iedereen naar de zorg te leiden uitsluitend omdat de sector werkzekerheid biedt. Je moet vanuit de juiste premissen vertrekken. Je moet een ethisch waardegevoel ontwikkelen. Ik beweer niet dat bij een achttienjarige dat waardegevoel al volledig ontwikkeld moet zijn. Maar het moet in de kiem aanwezig zijn en tijdens de opleiding moet je het ontwikkelen.”

Wat ziet u als een heel concrete opdracht voor toekomstige zorgverleners?

“We moeten zorgverleners leren werken met technologie. Ik heb het niet over het gebruik van de infuuspomp, wel over een soepele manier om humane zorg te combineren met technologische vooruitgang. We mogen niet a priori tegen technologie zijn. Het probleem is uiteraard dat het ontwikkelen van een nieuwe techniek voor basiszorg minder sexy oogt dan een hypermoderne scanner.”

Zullen er niet veel toekomstige zorgverleners terechtkomen bij private initiatieven?

“Het gaat om de filosofie achter een instelling, of het nu een vzw is of een privéonderneming. Die filosofie moet deugen. Ik vind dat we mensen in de zorg te weinig ondernemend opleiden. Het is voor mij een verademing dat er ook zorgondernemingen zijn die zonder subsidies werken, maar wel de zorg beter maken. We moeten zorgverleners in opleiding anders leren denken, zodat ze ook goede van slechte commercialisering kunnen onderscheiden.”

›› Lees het volledige interview met Lon Holtzer op **weliswaar.be**

Datgene wat telt, samengebald in enkele antwoorden. Dat is de essentie.

“ONZE HULPVERLENING HEEFT ECHTE MOEDER THERESA’S NODIG”

Omdat zijn ouders vonden dat je ‘iets met je handen’ moest kunnen, koos comedian Steven Mahieu de richting elektriciteit in het middelbaar. Als jonge twintiger besefte hij dat dat toch niet helemaal zijn ding was, en besloot hij over te schakelen op sociaal-cultureel werk. “Het cliché wil dat mensen die die richting kiezen nog een hele weg afleggen”, zegt Steven. “Ik was geen uitzondering.” Zijn weg leidde hem naar het podium.

Tekst Liesbeth Van Braeckel | Foto Stephan Vanfleteren

“Tijdens mijn graduaat elektriciteit zat ik op kot in Gent. Toen ik studenten orthopedagogie en sociaal-cultureel werk leerde kennen, stond ik plots helemaal anders in het leven”, zegt Steven. “Psychologie, sociologie en filosofie interesseerden me mateloos. Wat gaat er schuil achter de gezichtjes, hoe werkt mijn psychologie? Wat ik nu doe als comedian heeft ook veel met filosofie en sociologie te maken.”

Tijdens zijn studie sociaal-cultureel werk liep hij stage bij Habbekrats, een vzw met huizen in heel Vlaanderen waar jongeren elkaar kunnen ontmoeten. “Ik was meteen helemaal verkocht. Het was echt fantastisch. Rock-‘n-roll. De coördinator, Chris Van Lysebetten, leek wel Moeder Theresa met een snor. Er waren weinig conventies, het was heerlijk puur. We werkten met jeugd van de straat, boden hen een laagdrempelige ontmoetingsplek en toffe vakantiekampen. Het kwam echt dicht in de buurt van een thuissituatie voor jongeren die vaak geen goede thuis hadden.”

Die stage opende een nieuwe deur in Stevens hoofd. “Ik wilde geen sociaal werker achter een loket worden, die mensen in een vastgelegd aantal minuten zou helpen. Na mijn studie heb ik in Kortrijk als buurtwerker met kansarmen gewerkt. Ik moest een avond per week de consultatieruimte bemannen om mensen met problemen te ontvangen. Natuurlijk komen die mensen hun hart niet luchten aan een bureau. Zo werkt het niet. Je kan de mensen beter aanspreken op straat, waar ze zich ook bevinden.”

“Hoe kan je re-integreren in de maatschappij, als je nooit geïntegreerd geweest bent?”

Hoe Steven uiteindelijk comedian werd en voor een Canvasprogramma alsnog even in de jeugdhulp aan de slag ging, lees je op **weliswaar.be**

De mening van essayist en uitgever Harold Polis. Je kunt ermee akkoord gaan. Of niet.

DONALD TRUMP BIJ DE DOKTER

Rare jongens, die Amerikanen. Ze zijn met velen, leven in een land van eindeloze mogelijkheden, maar hebben een erbarmelijk georganiseerde gezondheidszorg. En ze pikken het. Europeanen kunnen nauwelijks bevatten wat dat betekent: een samenleving waarin georganiseerde solidariteit een verre droom is. Een Amerikaan die toegankelijke gezondheidszorg wil, moet zich aansluiten bij een verzekeringsplan. Zo niet betaalt hij zich blauw.

Wie zich wil vergewissen van het probleem kan eenvoudigweg 'horror stories health care usa' intikken in het al even Amerikaanse Google. Honderdduizenden hits. Werknemers die ontslagen worden, hun verzekering verliezen, ziek worden en in de goot belanden. Mensen met kanker die in het ziekenhuis te weten komen dat hun verzekering weigert om een noodzakelijke CT-scan te betalen. Veteranen die vruchteloos wachten op de goedkeuring van een psychiatrische behandeling. Moeders van pasgeboren kinderen die ontdekken dat een routineonderzoek van hun baby niet gedekt wordt. Chronisch zieken die hun vertrouwde geneesmiddel niet meer mogen nemen. Vuile commerciële trucs met verzekeringscontracten. Genadeloos gedrag. Cynisme. Totale willekeur. En dat zijn dan nog de gelukkigen. Ze hebben een verzekering.

In het eerste kwartaal van dit jaar had 11,3% van alle Amerikanen geen gezondheidsverzekering. Ze zijn op zichzelf aangewezen en op liefdadigheid. De percentages bij kwetsbare groepen liggen hoger. Die mensen stellen de dure zorg gewoon uit. Geen wonder dat Amerikanen gezondheidszorg als het allerbelangrijkste probleem ervaren. En dat zal helaas nog heel lang zo blijven.

> "Geen wonder dat Amerikanen gezondheidszorg als het allerbelangrijkste probleem ervaren."

Over gezondheidszorg wordt er in Amerika een heftige politieke oorlog uitgevochten. Voormalig president Obama organiseerde een hervorming om meer Amerikanen aan een verzekering te helpen, met matig succes. Huidig president Trump probeert die hervorming met man en macht terug te draaien. Het systeem zal, hervorming of niet, rotslecht blijven en peperduur. Geen enkel ander land geeft gemiddeld zoveel uit aan gezondheidszorg. De Canadese journalist en bestsellerauteur Malcolm Gladwell verwoordde het onlangs zo: "Misschien moeten jullie Amerikanen om te beginnen maar eens met elkaar spreken over wat jullie echt willen." Gladwell heeft makkelijk praten, want in Canada hebben ze wel de universele gezondheidszorg die ons zo dierbaar is.

Het cultuurverschil kan niet groter zijn. Praten over wat we willen met zorg, gezondheid en sociaal beleid doen wij hier al eeuwen. Ruim 500 jaar geleden beschreef de bekeerde Spaanse Jood Juan Luis Vives in Brugge al hoe je armenzorg best organiseert, lokaal of centraal. Die heilzame traditie zit diep geworteld in ons denken en handelen. Daar kan al dat Amerikaanse geweld eigenlijk niet tegenop.

Harold Polis

UITGELEZEN

BLACK BELT

Dit boek bevat een algemeen overzicht van wat Lean precies inhoudt, in een heldere taal en verrijkt met veel voorbeelden uit de zorg- en welzijnssector. Concrete tools en technieken om te starten met Lean-management.

>> Hans Crampe & Luc De Muynck, *Black Belt. Lean in zorg en welzijn*, Politeia, 2017, 300 p., € 79. ISBN 9782509028600.

MENSELIJKHEID IN DE ZORG

De medische zorg heeft de laatste twintig jaar veel innovatieve, vooral technische ontwikkelingen doorgemaakt. In de dagelijkse praktijk bestaat de zorg echter voor het grootste deel uit de dialoog tussen de arts en de patiënt.

>> Leo Visser, *Menselijkheid in de zorg*, SWP, 2017, 216 p., € 34,90. ISBN 9789088507441.

SANNE

Therapeutisch verhaal voor kinderen van zes tot tien jaar die te maken hebben met mishandeling en als gevolg daarvan een laag zelfbeeld hebben.

>> Martine Delfos, *Sanne. Over mishandeling en het ontwikkelen van een negatief zelfbeeld*, SWP, 2017, 40 p., € 12,50. ISBN 9789085606802.

EIGENLIJK ZEGT U DAT U DOOD WILT?!

Het boek behandelt de te doorlopen stappen voor professionals in de hulpverlening. Centraal staat het in gesprek zijn met een (mogelijk) suïcidale cliënt.

>> Paul van Hoek & Frans Brinkman, *Eigenlijk zegt u dat u dood wilt?! In gesprek met een suïcidale cliënt*, De Graaf, 2017, 128 p., € 20. ISBN 9789077024553.

GELUK EN OPTIMISME

De Vlaamse samenleving verandert en wordt superdivers. Ook in de hulpverlening wordt het cliëntenbestand alleen maar diverser. Hoe kunnen zorg- en welzijnsorganisaties hiermee omgaan?

>> Elke Smeets & Madelon Peters, *Geluk en optimisme*, Nieuwezijds, 2017, 176 p., € 19,95. ISBN 9789057124884.

Weliswaar.be

Welzijns- en gezondheidsmagazine voor Vlaanderen uitgegeven door de Vlaamse overheid – Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

Jaargang 23 – nummer 4
Editie september - oktober 2017

Redactie: Liesbeth Van Braeckel, An-Sofie Soens

Eindredactie: Harold Polis

Medewerkers:
Goele Geeraert, Stefanie Van den Broeck

Tekeningen en cartoons:
Pieter Van Eenoge, Nix,

Fotografie: Jan Locus, Bob Van Mol, Stephan Vanfleteren

Directie: Liesbeth Van Huffelen

Verantwoordelijke uitgever:
Karine Moykens, secretaris-generaal
Koning Albert II-laan 35, bus 30, 1030 Brussel

Redactiebegeleiding en lay-out: BBC

Druk en distributie: Roularta Publishing

Oplage: 16.927

Gratis abonnementen, adreswijzigingen, annuleringen: weliswaar@abonnementen.be of 078 35 33 13. Bij adreswijziging oud én nieuw adres en abonneenummer vermelden.

Redactie: redactie@weliswaar.be
Tel.: 02 553 33 76
Fax: 02 553 31 40
Vlaamse overheid – Departement WVG
Weliswaar
Koning Albert II-laan 35, bus 30, 1030 Brussel

Wil je een kort bericht plaatsen?
info@weliswaar.be

De inhoud van de artikels weerspiegelt niet noodzakelijk de visie van de Vlaamse overheid.

Weliswaar kan geen lezersbrieven opnemen. Je reactie is altijd welkom op het redactieadres of info@weliswaar.be en facebook.com/weliswaar

Weliswaar wordt gedrukt op milieuvriendelijk papier.

WIW 135.17 – JG 23/nr. 4

Lid van de Unie van de Periodieke Pers

ISSN 1371-9092

Vinger aan de pols van de zorg

Met beide voeten in de praktijk, actueel en inspirerend. *Weliswaar* is het magazine voor mensen in de zorg, over het harde werk in de zachte sector. Of je nu pas in opleiding bent of al jaren als zorgprofessional werkt:

***Weliswaar* is helemaal voor jou.**

Nog geen abonnee? Abonneer je nu gratis en krijg *Weliswaar* elke 2 maanden toegestuurd.
www.abonnementen.be/wiw

Afgiftekantoor Gent X
Roularta Media Group
Meiboomlaan 33, 8800 Roeselare

TIJDSCHRIFT
Weliswaar, welzijns- en gezondheidsmagazine
verschijnt vijfmaal per jaar
(februari, april, juni, september, november)
Machtigingsnummer 2386570
Erkenningsnummer P3A8091

Vlaanderen
verbeelding werkt

UV